

SENTÈNCIA 33-99 DE 23 DE DESEMBRE DE 1999

Ponent : M.I. Sr. Yves PICOD

ANTECEDENTS DE FET

I. RESULTANT: que el Tribunal de Corts dictà sentència en data 5 de gener de 1999, en la causa de referència amb la següent part dispositiva: "FALLEM: que hem de condemnar i condemnem: 1) Christophe B. com autor responsable del delictes major d'imprudència amb resultat de lesions i danys, amb la concurrència de la circumstància atenuant de minoria de vint-i-un anys, a la pena de multa de 100.000.-pts. 2) Carlos Manuel L.C. com autor responsable del delictes menor de conducció de vehicle automòbil sota la influència de begudes alcohòliques, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de 50.000.-pts de multa i privació del permís de conduir durant 8 mesos.

Els dos hauran d'abonar les despeses processals causades.

Altrament hem d'absoldre i absolem Carlos Manuel L.C. del delictes major d'imprudència amb resultat de lesions i danys.

En concepte de responsabilitat civil es condemna Christophe B. solidàriament amb la Cia. FINANCERA d'assegurances al pagament a: 1) Nadine G. mare d'Emmanuelle O.G. de les quantitats de 5.756.- F.F. i 197.880.- pts en concepte de despeses diverses. 2) Emmanuelle Nadine Ambre O.G. de la suma de 255.000.-pts a títol de danys i perjudicis soferts. 3) Carlos Manuel L.C. de la quantitat de 1.100.000.-pts pels danys al seu cotxe Seat AND-B9186.

Reservant-se les accions civils que corresponguin als perjudicats: Cedric Christian B. d'un costat i el menor Nicolás B. i els seus pares Patrick B. i Françoise C. d'altre costat".

II. RESULTANT: que contra la citada sentència interposà recurs d'apel·lació el Llettrat Joan Miquel RASCAGNERES en defensa de Christophe B., sostenint que és admissible l'acció penal dirigida per aquest últim contra Carlos Manuel L.C. i que el Tribunal de Corts no va respectar el dret a la jurisdicció en considerar que no es pot acumular les qualitats de part civil i d'acusat. Afegeix que l'accident va ser provocat per la conducta imprudent de Carlos Manuel L.C., circulant a més amb un alt nivell d'alcoholèmia.

En conseqüència demana que aquest darrer sigui condemnat a pagar una multa de 25.000.- pts i solidàriament amb la seva Cia. d'assegurances (Multinacional asseguradora) a indemnitzar el seu perjudici, fent reserva expressa la posterior intervenció quirúrgica i demana subsidiàriament una indemnització parcial en el cas que es pronuncies una repartició de responsabilitat.

III. RESULTANT: Que el Ministeri Fiscal demana també la revocació de la sentència en el sentit que Christophe B. pugui ser part civil en el procediment però s'oposa a la sol·licitud de condemna de Carlos Manuel L.C., sol·licitant la confirmació en aquest punt.

IV. RESULTANT: que el Llettrat Jordi SEGURA COBO en defensa dels interessos d'Emmanuelle O.G., Nicolás, Patrick i Françoise B. s'adhereix al recurs de Christophe B.; demana l'augment de la indemnització a Emmanuelle O.G. que sigui fixada a 600.000.-pts en lloc de les 200.000.- atorgades pel Tribunal de Corts; demana que es fixin les indemnitzacions a satisfer a Nicolás, Patrick i Françoise B. d'acord amb el sol·licitat en el seu escrit de qualificació.

V. RESULTANT: que la companyia MULTINACIONAL ASSEGUADORA s'oposa al recurs presentat i demana la confirmació de la sentència recorreguda.

VI. RESULTANT: que la defensa de Carlos Manuel L.C. s'oposa al recurs presentat i demana la confirmació de la sentència recorreguda.

FONAMENTS DE DRET

I. CONSIDERANT: que el Ministeri Fiscal en la qualificació provisional va considerar que la responsabilitat penal de l'accident era compartida i va formular acusació en contra dels dos conductors implicats en l'accident, si bé en el judici oral va modificar les seves conclusions demanat condemna només pel processat Christophe B. deixant d'acusar el processat Carlos Manuel L.C. En conseqüència el Tribunal de Corts va considerar que Christophe B. no podia exercitar l'acció penal en contra de Carlos Manuel L.C., tenint en compte que la mateixa persona no pot acumular en el mateix procediment les qualitats d'acusat i d'acusador.

Com ho sosté el Lletrat defensor de la Cia. Multinacional Asseguradora, denegar que un processat pugui exercitar l'acció penal en el mateix procés no és admetre la impossibilitat que se segueixi altra causa pels mateixos fets on el processat en aquesta causa sigui la part contrària. En aquest sentit el Tribunal de Corts, en el primer Considerant de la sentència, després de denegar a Christophe B. la possibilitat de constituir-se en acusador particular i exercir l'acció penal, va precisar que "accepta que l'encausat Christophe B. actuï com actor civil i efectuï la seva reclamació pel cas que existís una possible concurrència de culpes civils".

II. CONSIDERANT: que una de les característiques que es reconeixen generalment a l'acció penal és la del seu caràcter "irretractable" una vegada exercitada formalment en el procés penal. Segons aquesta característica, una vegada exercitada l'acció penal i reconegut el seu exercici mitjançant la resolució d'obertura del judici oral, resta el Tribunal investit de totes les potestats jurisdiccionals i necessàries pel correcte exercici del "ius ponendi", condemnant o absolent segons procedeixi. Iniciat el judici oral, ha de continuar durant totes les sessions necessàries i només pot concloure per sentència de fons, no essent admissible una sentència "d'absolució en la instància" per manca d'acusació. L'esmentat principi ha estat consagrat de manera clara en els principals codis processals penals europeus. Així el Codi de Procediment Penal italià, tant l'antic com el vigent, considera que l'acció penal és "irretractable i que pot extingir-se o abandonar-se només als casos previstos per la Llei". El Codi Processal Penal alemany afirma també que l'acció no pot retirar-se després d'obrir-se el procediment del judici. A Espanya així ho considera la doctrina científica més autoritzada, sense perjudici que a vegades existeix una pràctica errònia a favor de donar efecte vinculant a la retirada de

l'acusació. A França, en quant a l'exercici de l'acció penal, els Tribunals conserven la facultat de pronunciar penes malgrat conclusions contràries del Ministeri Fiscal.

L'acció penal és pública i en el dret andorrà el Ministeri Fiscal és un dels seus titulars. Però que el Ministeri fiscal sigui titular del dret públic d'acció penal vol dir que el seu exercici constitueix un dret i un deure al mateix temps d'acord al principi de legalitat. D'altra banda el procés penal afecta a interessos públics i no pot reduir-se en un assumpte privat entre els que hi intervenen. El caràcter acusatori i contradictori del procés penal modern és per garantir plenament el dret de defensa. Per això, tant el principi de publicitat de l'acció penal com el de legalitat del seu exercici impedeixen configurar l'acció penal com un dret disponible pels qui són els seus titulars només pel seu correcte exercici. El principi acusatori, que inspira el procés penal modern, i en concret el procés andorrà (Arts. 136 i 145 al 147 Codi) exigeix la existència d'una acusació oportunament formulada per a que es pugui obrir el judici penal contra una persona, la qual a més, ha d'haver estat prèviament processada (art. 100 C.P.P). Però l'esmentat principi acusatori no exigeix a més que l'acusació hagi de ser mantinguda formalment fins a l'últim instant de les sessions del judici oral. D'entendre així el dret a l'acció penal, tots els interessos públics implicats a un procés penal i l'exercici de les potestats jurisdiccionals del Tribunal queden sotmesos a la decisió incontrolable que pugui prendre l'acusador, la qual igual pot ser prudent com arbitrària i obeir als superiors interessos de la justícia penal com a d'altres que poden ser immorals.

L'article 145 del Codi de Procediment Penal andorrà confirma el que s'acaba de dir al disposar que si en la fase intermitja el Ministeri fiscal, en els casos en que sigui l'única part acusadora, demana el sobreseïment de la causa i el Tribunal no ho considera procedent, pot fer ús de l'atribució que l'esmentat article li confereix per a intentar cercar un acusador que substitueixi la manca d'iniciativa del Ministeri fiscal, anunciant la causa als possibles interessats en l'exercici de l'acció penal abandonada pel seu titular oficial. Això demostra que no existeix vinculació plena entre la decisió de l'acusador i el Tribunal. Ara bé, una vegada obert el judici oral, si es produeix l'anomenada "retirada de l'acusació", el Tribunal no pot fer ús de l'article 145 ni d'altre equivalent i la raó només pot ser que aquest hipotètic abandonament de l'acció penal no és vinculant pel Tribunal ni condiciona l'exercici per aquest de les seves potestats punitives.

Altra cosa molt diferent és que el Ministeri fiscal o qualsevol acusador, en funció del resultat de la prova practicada al judici, conclogui demanant l'absolució del processat al que inicialment va acusar.

En conclusió, en el dret processal andorrà l'acció penal és "irretractable", és a dir, indisponible pel seu titular. I no és admès a Andorra l'anomenat principi d'oportunitat reglada", que s'admet en determinats codis europeus per delictes de mínima gravetat, principi que tampoc està en contradicció amb el caràcter no dispositiu de l'acció penal. Atribuir al Ministeri fiscal la titularitat de l'acció penal no és atribuir-li la qualitat de propietari de tal acció i per tant no té el poder de disposició sobre la mateixa. L'acusador pot demanar l'obertura del judici o el sobreseïment i pot, en concloure el judici, demanar l'absolució o la condemna, però sense poder bloquejar el desenvolupament i la terminació correcta del procés penal tal com està prevista al Codi d'acord amb el principi de legalitat. Admetre que una retirada d'acusació pot tenir efectes en la sentència seria contradictori amb el principi acusatori i permetria al Ministeri Fiscal o a l'acusador particular o popular (als quals s'hauria de reconèixer la mateixa facultat dispositiva) desequilibrar el procés penal, introduint mitjançant una pràctica contra legem un principi d'oportunitat que en el dret andorrà mai ha estat reconegut.

III. CONSIDERANT: per altra part que Christophe B. circulava per la carretera general núm. 2, en direcció Pas de la Casa vers Soldeu en baixada, pel vessant mediterrani del Port d'Envalira. En una corba el conductor efectuà pel carril central una maniobra d'avançament al cotxe conduït per MARTÍNEZ que el precedia i xocà contra el vehicle de Carlos Manuel L.C., que circulava reglamentàriament pel mateix carril en sentit oposat avançant un altre vehicle que pujava pel carril de circulació lent. En efecte en el lloc de l'accident existeixen tres carrils de circulació: un en direcció Pas de la Casa vers Soldeu en sentit descendent i dos en direcció oposada en sentit ascendent separats per línies longitudinals discontinues.

Com ho remarca pertinentment el Tribunal de Corts, l'única causa de l'accident fou la maniobra d'avançament indegut pel carril central per part de Christophe B. quan circulava en sentit oposat de pujada pel mateix carril el vehicle conduït per Carlos Manuel L.C., que tenia a la seva dreta el carril de circulació lent. Christophe B. que circulava en sentit descendent no tenia prioritat per

efectuar un avançament i no és cert que va iniciar la maniobra d'avançament abans que el vehicle conduït per Carlos Manuel L.C..

Finalment, no queda suficientment acreditat que la taxa d'alcoholèmia en que conduïa Carlos Manuel L.C. hagués, en aquestes circumstàncies, facilitat l'accident o influït de qualsevulla manera.

IV. CONSIDERANT: que pel que fa el recurs presentat per Emmanuelle O.G. i fixat a la quantitat de 200.000.-pts, el Tribunal de Corts va prendre adequadament en consideració l'informe mèdic, avaluant a 2/7 el perjudici sofert. Aquest Tribunal no disposa d'altres elements per incrementar aquesta valoració, que és conforme amb la jurisprudència habitual dels Tribunals.

V. CONSIDERANT: finalment, pel que fa al recurs d'apel·lació instat per part de Nicolás, Patrick i Françoise B., contra la decisió reservant les seves accions civils, cal confirmar la sentència, tenint en compte que la reclamació era dirigida únicament contra Carlos Manuel L.C., tant en el seu escrit de qualificació provisional com en l'acte del judici oral, doncs la sentència és congruent amb el petitum de la part.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

La Sala Penal del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

D E C I D I M

1.- Desestimar els recursos d'apel·lació interposats pel Ministeri Fiscal, per Christophe B., per Emmanuelle O.G., i per Nicolás, Patrick i Françoise B.

2.- Confirmar la sentència dictada pel Tribunal de Corts en data 5 de gener de 1999, en la causa núm. 20-3/97.

3.- Imposar als recurrents Christophe B., Emmanuelle O.G., i Nicolás, Patrick i Françoise B., el pagament

proporcional de les despeses processals causades pel recurs.

4.- Retornar la Causa al M. Iltre. Tribunal de Corts, amb certificació de la present Sentència, per al seu compliment i execució.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.